

Ku2016/01670/DISK
Forum för levande historia
Box 2123
103 13 Stockholm
info@levandehistoria.se

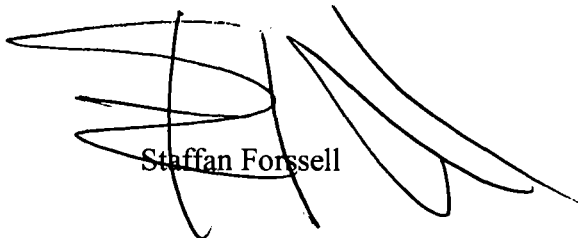
Kopia: Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
registrator@regeringskansliet.se

Redovisning av uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser kring hur olika verksamheter som tillgängliggör konst och kultur kan synliggöra normer och utmana negativa stereotyper

Kulturrådet fick den 30 juni 2016 i uppdrag av regeringen (Ku2016/01670/DISK) att under 2016 genomföra kunskapshöjande insatser kring hur olika verksamheter som tillgängliggör konst och kultur kan synliggöra normer och utmana negativa stereotyper, i syfte att bidra till ett öppnare samhälle.

Kulturrådet redovisar härmed bidraget i enlighet med bilagd slutrapport till Forum för levande historia med kopia till Kulturdepartementet, enligt regeringsbeslut Ku2016/02633/DISK.

På Kulturrådets vägnar

Staffan Forssell

Bongi MacDermott

Slutrapport av uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser kring hur olika verksamheter som tillgängliggör konst och kultur kan synliggöra normer och utmana negativa stereotyper

Kulturrådet fick den 30 juni 2016 i uppdrag av regeringen (Ku2016/01670/DISK) att under 2016 genomföra kunskapshöjande insatser kring hur olika verksamheter som tillgängliggör konst och kultur kan synliggöra normer och utmana negativa stereotyper, i syfte att bidra till ett öppnare samhälle.

Uppdraget tar sin utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen som har yttrandefriheten som grund. Enligt uppdragsbeskrivningen kunde uppdraget exempelvis genomföras genom informationsinsatser, seminarier eller samtal.

Kulturrådet har genomfört uppdraget tillsammans med Riksutställningar som bidragit med ekonomiska och personella resurser. Inför genomförande av uppdraget träffade vi också Forum för levande historia för att utbyta information. Kulturrådet förde även dialog med Statens medieråd inför genomförandet.

Bakgrund

Kulturinstitutionerna har en viktig roll i samhället bland annat genom att ge förutsättningar för det gemensamma samtalet, vara en arena för diskussion och debatt och öppna nya perspektiv. För att skapa ett öppet och inkluderande samhälle behöver normer kunna utmanas, mångfalden synliggöras och negativa stereotyper bemötas, vilket ofta sker inom ramen för kulturella uttryck.

Uppdragsbeskrivningen lyfter fram möjligheten för scenkonst, film och utställningar att väcka frågor, synliggöra och utmana människors föreställningar samt bidra till förändrade attityder och ett öppnare samhälle – och därmed motverka rasism samt liknande former av fientlighet och hatbrott.

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2016 att det finns behov av att samla och systematisera arbetet mot rasism och liknande former av fientlighet i en nationell plan som grund för ett långsiktigt och resultatriktat arbete. Uppdraget till Kulturrådet är en del av regeringens satsning på att värna det öppna samhället och demokratin och att motverka polarisering, rasism och våldsbejakande extremism.

Målgrupp och genomförande

Målgruppen har som helhet innefattat kulturutövare, representanter för civilsamhället, verksamma på kulturinstitutioner, programläggare, producenter och beställare av kultur från exempelvis region, kommun och skola.

Inom projektet har vi hämtat in och delat erfarenheter, kunskap och exempel från verksamma inom konst- och kulturområdet, både för att höja kunskapen inom Kulturrådet och Riksutställningar samt för att sprida kunskapen till målgrupperna.

Projektet har genomförts som tre huvudsakliga delar

- Dialogmöten
- Konferens
- Publikation

Dialogmöten

Fyra dialogmöten har genomförts med ett trettio-tal personer från olika delar av kultursektorn och det civila samhället. Det främsta syftet var att samla in kunskap men också att ge de medverkande en möjlighet att utbyta erfarenheter.

Dialogmötena gav en tydligare bild av de behov som finns inom sektorn av fortsatt diskussion och konkreta initiativ, och ingångar till hur framtida arbete skulle kunna se ut inom myndigheterna.

Inför mötena samlades kontaktförslag in från båda myndigheterna internt, genom myndigheternas kontaktnätverk, samt från Forum för levande historia och genom att söka efter relevanta projekt och liknande. Dialogmötena hölls mellan den 2 och 11 november på Filmhuset i Stockholm. Under dessa samlade vi in underlag till publikationen men mötena fungerade även som nätverksplats och kunskapshöjande aktivitet i sig för personerna på plats. Målgrupper för dialogmötena var kulturutövare, representanter för civilsamhället, verksamma på kulturinstitutioner och beställare av kultur som till exempel region, kommun och skola.

Varje samtal pågick i tre timmar och leddes av en eller två processledare. Samtalen sammanfattades för publikationen *Konsten att beröra*, med fokus på det innehåll som bedömdes vara relevant för målgruppen.

Många deltagare i dialogmötena upplevde ett behov av samtal och nätverk, samt konkret stöd och utökade resurser för sitt arbete med att synliggöra normer och utmana negativa stereotyper, mot rasism och antidemokratiska krafter.

Representation framkom också som ett område där det finns ett stort behov av åtgärder. För deltagare i dialogmöten, se *bilaga 4*

<http://www.kulturradet.se/publikationer /Konsten-att-berora-/>.

Flera hade en positiv bild av kulturutbudet och att mycket görs inom området - produktionerna finns, kunskap finns - men att det är svårt att nå dem som inte redan har ett intresse. Det fanns också en tydlig syn på institutionerna som verksamheter som har mycket att bidra med - lokaler, resurser, infrastruktur och status, men också kompetens, innehåll, forskning, befintliga nätverk, och inte minst som mötesplatser. Institutionerna behöver dock bryta gamla mönster, undvika att fastna i konventionella metoder, och arbeta för en större rörlighet i arbetssätt, kommunikation och produktion.

Konferens

Konferensen *Konsten att beröra* genomfördes den 7 december 2016 och samlade omkring 300 deltagare från olika delar av kultursektorn. Syftet med konferensen var att undersöka kulturens möjlighet att ställa frågor och bredda perspektiv om bland annat rasism och idén om det nationella. Programmet innehöll omväxlande korta föreläsningar, paneldiskussioner och kulturinslag. Deltagare i programmet kom från olika kultur- och kulturarvsorganisationer samt det fria kulturlivet. Forum för levande historia deltog i en panel samt med en mindre del av en utställning i konferenslokalerna. Myndigheten för kulturanalys presenterade rapporten *Vårdar eller väktare*, om hur uppdragsgivare inom konst och litteratur agerar för att hantera och förebygga hot och våld.

Konferensen filmades och finns tillgänglig via Kulturrådets webbplats:

<http://www.kulturradet.se/sv/nyheter/2016/Konsten-att-berora-filmer/>

För detaljerat konferensprogram se *bilaga 2*.

Publikation

Skriften *Konsten att beröra* innehåller intervjuer med 15 personer som på olika sätt arbetar med kultur som synliggör normer och utmanar negativa stereotyper. Skriften lyfter fram kulturaktörer som berättar om hur konst och kultur kan inkludera fler och samtidigt ifrågasätta och utmana. Syftet är att öka kunskap, förståelse och bidra till fortsatt diskussion kring hur konst och kultur kan synliggöra normer och utmana negativa stereotyper.

Tre av intervjuerna hölls i Kanada, med personer från Canada Council for the Arts. Projektet presenterades även kort på Svenska ambassaden i Ottawa i mitten av

november. I en av intervjuerna beskriver Forum för levande historia sitt arbete med att belysa romers historia. I skriften sammanfattas även de diskussioner som fördes under dialogmötena.

Konsten att beröra sammanställdes under november och december 2016 och trycktes under januari 2017. Under februari 2017 har skriften distribuerats digitalt, bland annat till regionala kulturchefer. Skriften *Konsten att beröra* finns att ladda ned på Kulturrådets webbplats och kan även beställas kostnadsfritt i tryckt form.

Ekonomisk redovisning

Se bilaga 3.

Resultat

Sammantaget bedöms uppdragets genomförande ha bidragit till ökad kunskap om hur verksamheter som tillgängliggör konst och kultur kan synliggöra normer och utmana negativa stereotyper. Ett framgångsrikt samarbete med Riksutställningar, som gått in med både ekonomiska och personella resurser, har bidragit till att ett flertal insatser har varit möjliga att genomföra. Insatserna kompletterar varandra och har med stor spridning nått olika målgrupper. Deltagarna i projektets olika delar har i huvudsak uppgett att de varit nöjda med insatserna och att det finns ett fortsatt behov av insatser liknande de som genomförts.

Svaren från en enkät som gick ut till deltagarna i konferensen visar att 84 procent av de som svarade tycker att de i stor eller viss utsträckning fått ökade kunskaper i och med konferensen. 78 procent tror att konferensen i stor eller viss utsträckning kommer att främja utveckling hos deras organisation och 66 procent tror att konferensen kommer leda till fler samarbeten och/eller nya samarbeten. Sammanfattningsvis var 86 procent nöjda eller mycket nöjda med konferensen och 14 procent av de svarande varken nöjda eller missnöjda. Ingen uppgav att de var missnöjda.

Filmerna från konferensen *Konsten att beröra* har distribuerats brett, bland annat till regionala kulturchefer. De har laddats ned cirka 1 600 gånger fram till och med februari 2017.

Det är vår bedömning att dialogmöten och konferens även har bidragit till att öka kunskapen hos Kulturrådets anställda.

Bilagor

Bilaga 2 Program konferensen *Konsten att beröra*

Bilaga 3 Ekonomisk redovisning

Bilaga 4 Publikation *Konsten att beröra*

http://www.kulturradet.se/publikationer_/Konsten-att-berora/

PROGRAM

Konsten att beröra – Om kulturens möjlighet att väcka frågor och bredda perspektiv

Onsdagen den 7 december 2016, Musikaliska, Nybrokajen 11, Stockholm

10.00–12.00 VAD?

Vad menar vi med normkritik och hur kan den kopplas till kultur?

Moderator: Gunilla Kindstrand, journalist

Svenska Hijabis

Muslimska kvinnor berättar om sina liv, scen ur pjäs av America Vera-Zavala.

Kulturens möjligheter

Staffan Forssell, generaldirektör Kulturrådet

Konst som synliggör

Meriç Algun Ringborg, konstnär

Nina Simone

Från Riksteaterns föreställning, med Josette Bushell Mingo och Shapor Bastansiar.

Med en normkritisk blick

Lisa Lindén, dramaturg och genusvetare

Om normer och stereotyper

- Josette Bushell Mingo, konstnärlig ledare Tyst teater/Riksteatern
- Per Wirtén, författare och skribent
- Hynek Pallas, filmvetare och journalist
- Lisa Lindén, dramaturg och genusvetare

Vithet på vita duken

Hynek Pallas, kulturkritiker och journalist kring migration och samhälle

Att medvetandegöra och öka kunskapen

- Jan Nordwall, generalsekreterare Sveriges hembygdsförbund
- Erika Aronowitsch, nationell samordnare Forum för levande historia
- Gunnar Myrberg, utredare Myndigheten för kulturanalys

12.00–13.00 Lunch

13.00–14.30 VARFÖR?

Varför är detta så angeläget just nu?

Moderator: Sharon Jåma, journalist

Louisa Lyne & di Yiddishe Kapelye
Yiddish revolution

Hur kan konst och kultur motverka rasism?

Kan just konsten göra skillnad i dagens samhälle?

- Saadia Hussain, konstnär och konstnärlig ledare
- Amanda Kernell, filmregissör
- Salem Yohannes, statsvetare och dansare

Hur står det till i Sverige?

Om rasismen idag.

Gellert Tamas, journalist och författare

Hur tar vi hand om internt och externt motstånd?

- Gellert Tamas, journalist och författare
- Valerie Kyeyune Backström, vik. chefredaktör Bang
- Gunilla Edemo, dramaturg och processledare

Katitzi Z-1234, av Katarina Taikon, läses av Angelica Ström.

14.30–15.15 Kaffe

15.15–16.30 HUR?

Hur kan kulturen skapa sammanhang?

Moderator: Negra Efendić, journalist

Folkmusik mot rasism

Anna Möller, Isak Bergström, Sofia Berg-Böhm

Flykten som litteratur

Anders Rydell, författare och kulturchef Hallpressen

Konstens möjlighet att skapa mening och inge hopp

- America Vera-Zavala, dramatiker och regissör
- Anders Rydell, kulturchef Hallpressen
- Anna Möller, musiker, Folkmusiker mot rasism
- Margareta Gynning, förste intendent Nationalmuseum

Jag var precis som du, läses av författaren Negra Efendić.

Passwor(l)d

Dans av Laces Creations

Ekonomisk redovisning

Bilaga 3

2017-02-28

<i>Intäkter</i>	<i>Utfall</i>
Bidrag från Kammarkollegiet	500 000
Riksutställningar, samordning	260 000
Total extern finansiering	760 000

GD 2017:40

KUR 2016/4243

<i>Utgifter</i>	
Löner och arvoden	13 556
Reskostnader	40 446
Konsulttjänster	391 020
Konferenskostnader	175 607
Tryckkostnader	66 400
Övriga kostnader	34 457
Summa utgifter	721 486

Ej utnyttjat 2016 38 514

Egen insats 2016

Lönekostnader inkl sociala avgifter 150 800